

Gradivo za sejo Občinskega sveta občine Črnomelj v mesecu juliju 2015

Zadeva: **Informacija o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2014**

OBRAZLOŽITEV:

V skladu s programom dela Občinskega sveta občine Črnomelj v letu 2015 je predvidena obravnava Informacije o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2014.

Informacijo so pripravile strokovne službe javnega zavoda Razvojno informacijskega centra Bela krajina (Vesna Fabina).

PREDLOG SKLEPA:

Občinskemu svetu predlagamo, da Informacijo o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2014 obravnava in jo sprejme v predlagani vsebini.

- gradivo pripravila: Vesna Fabina, RIC Bela krajina
- obrazložitev: Tanja Peteh, OU

Predlagateljica:
Županja Mojca Čemas Stjepanovič,
univ.dipl.ekon., l.r.

MNENJE ODBORA ZA GOSPODARSTVO IN KOMUNALNO INFRASTRUKTURO:

Odbor za gospodarstvo in komunalno infrastrukturo je na svoji 5. seji, dne 22.06.2015 obravnaval gradivo: »Informacija o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2014« in Občinskemu svetu občine Črnomelj predlaga, da gradivo obravnava in informacijo sprejme v predlagani vsebini.

Odbor pristojen za gospodarstvo je sprejel tudi naslednja sklepa:

1. Občinski svet naj v prihodnje pri pripravi plan porabe sredstev in pri dodeljevanju nepovratnih sredstev iz občinskega proračuna za namene podjetništva bolj osredotočeno namenja sredstva za večje projekte kot npr. za greenfield investicije in podobno, saj prevelika razpršenost že tako skromnih sredstev ne more znatno vplivati na razvoj gospodarstva.
2. Odbor za gospodarstvo in kom. infrastrukturo je pri obravnavanju poročila sprejel namero, da v mesecu juliju organizira delavnico s ciljem, da se začne proces oblikovanja strategije razvoja podjetništva in pridobivanja novih investitorjev za naslednje obdobje.

Predsednica odbora:
Nataša Hudelja, l.r.

INFORMACIJA
O POSLOVANJU GOSPODARSKIH DRUŽB IN
SAMOSTOJNIH PODJETNIKOV
V OBČINI ČRNOMELJ
V LETU 2014

Črnomelj, 10. 6. 2015

Pripravila: Vesna Fabina

Kazalo

UVOD	1
1. Osnovni podatki poslovanja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v letu 2014	2
2. Gospodarske družbe	3
2.1 Zaposlovanje v gospodarskih družbah in brezposelnost	3
2.2 Čisti prihodki od prodaje	5
2.3 Sredstva	6
2.4 Čisti dobiček, čista izguba in neto poslovni izid družb	7
2.5 Povprečne plače	7
2.6 Neto dodana vrednost na zaposlenega	8
3. Poslovanje samostojnih podjetnikov	9

KAZALO SLIK

Slika 1: Gibanje števila gospodarskih družb v občini Črnomelj	3
Slika 2: Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj	4
Slika 3: Gibanje števila brezposelnih oseb v občini Črnomelj	4
Slika 4: Čisti prihodek od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)	5
Slika 6: Prikaz vrednosti sredstev gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)	6
Slika 7: Znesek čistega dobička in čiste izgube gospodarskih družb v občini Črnomelj v letih 2009 – 2014	7
Slika 8: Povprečne plače v občini Črnomelj, regiji JV Slovenija in v Sloveniji	7
Slika 9: Primerjava neto dodanih vrednosti na zaposlenega v občini Črnomelj z JV Slovenijo in Slovenijo	8
Slika 10: Poslovanje samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letih 2009, 2010, 2011, 2012 in 2013, 2014	9
Slika 11: Poslovni izid podjetnikov v občini Črnomelj	10

UVOD

Informacijo o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2014 je pripravil Razvojno informacijski center Bela krajina. Podlaga za prikazane podatke so podatki pridobljeni od Agencije RS za javnopravne evidence in storitve (AJ PES), ki v podatkih zajema tudi podružnice tujih podjetij in gospodarske javne zavode. Podatki računovodskih izkazov slonijo na nerevidiranih poročilih, kar pomeni, da se še lahko deloma spremenijo.

Kljub temu, da se poslovanje družb nekoliko izboljšuje, podatki glede zaposlenosti, ustvarjenih prihodkov od prodaje, prodaje na tujih trgih ter opremljenost družb v občini kažejo na trend upadanja. K temu botruje odhod družbe Secop kompresorji d.o.o., s čimer je občina Črnomelj ostala brez velikih gospodarskih družb.

Brezposelnost je pereč problem občine. Od meseca avgusta 2014, ko je stopnja brezposelnosti dosegla do sedaj najvišjo stopnjo (22,2 %), je prisoten trend rahlega upadanja stopnje brezposelnosti, a je bila v marcu 2015 še vedno 21.2 %.

Kljub dvigu neto dodane vrednosti na zaposlenega v občini za dobrih 17 %, še vedno zaostajamo z NDV na zaposlenega, za 30,81 % od slovenskega povprečja in kar 46,61 % od povprečja regije JV Slovenija.

V letu 2014 je poslovalo manj samostojnih podjetnikov, zaposlovali so tri osebe manj, a so ustvarili za dober milijon EUR čistih prihodkov od prodaje več kot leto poprej.

Gospodarske družbe občine so po treh letih neto čiste izgube ustvarile ponovno neto pozitiven poslovni izid. Samostojni podjetniki, kot že pretekla leta, ustvarjajo pozitiven podjetnikov dohodek, ki je bil v letu 2014 še nekoliko višji.

Visoka brezposelnost v občini, slaba opremljenost gospodarskih družb s sredstvi in nezadovoljiva rast družb so zadostna opozorila, da moramo angažirati vse razpoložljive možnosti in preprečiti dodatno slabšanje gospodarskega stanja v občini.

1. Osnovni podatki poslovanja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v letu 2014

V občini Črnomelj je v letu 2014 poslovalo 261 gospodarskih družb in 405 samostojnih podjetnikov. Skupaj so zaposlovali 1.576 ljudi in ustvarili slabih 146,5 mio EUR prihodkov od prodaje, od tega na tujih trgih več kot 39 mio EUR, kar predstavlja nekaj manj kot 27 odstotkov vse prodaje. Razpolagali so s 128 mio EUR sredstev, kar je 13 odstotkov manj kot preteklo leto.

Osnovni podatki poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2014 so razvidni v Tabeli 1.

Tabela 1: Poslovanje gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2014

Gospodarske družbe in podjetniki	Število 2014	Indeks 14/13	Zaposleni	Indeks 14/13	Prihodki od prodaje v mio EUR	Indeks 14/13	Prihodki na tujih trgih v mio EUR	Indeks 14/13	Delež prihodko v na tujih trgih	Poveč./zmanj. odstotnih točkah	Sredstva na dan 31.12.2014 v mio EUR	Indeks 14/13
Sp	405	98,78	268,00	98,73	30,85	103,50	2,96	95,46	9,60	-0,81	23,35	97,61
Mikro	251	102,03	722,78	114,29	63,57	125,36	15,43	166,32	24,28	5,98	67,39	111,41
Male	8	100,00	218,87	105,58	27,67	107,86	4,80	102,24	17,34	-0,95	18,21	111,71
Srednje	2	100,00	366,20	116,65	24,36	107,87	15,95	111,61	65,50	2,20	19,18	98,63
Velike	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-85,96	0,00	0,00
SKUPAJ	666	99,85	1.575,85	84,78	146,44	73,75	39,15	42,83	26,73	-19,29	128,13	86,87
Družbe	261	101,56	1.307,85	82,39	115,60	68,49	36,18	40,98	31,30	-21,01	104,79	84,79

Vir: AJPES, Letno poročilo za leto 2014

Iz tabele je razvidno, da so v letu 2014 najbolje poslovale male družbe, ki so s slabimi 17 odstotki zaposlenih in 18-imi odstotki sredstev vseh družb ustvarile 24 odstotkov čistih prihodkov od prodaje.

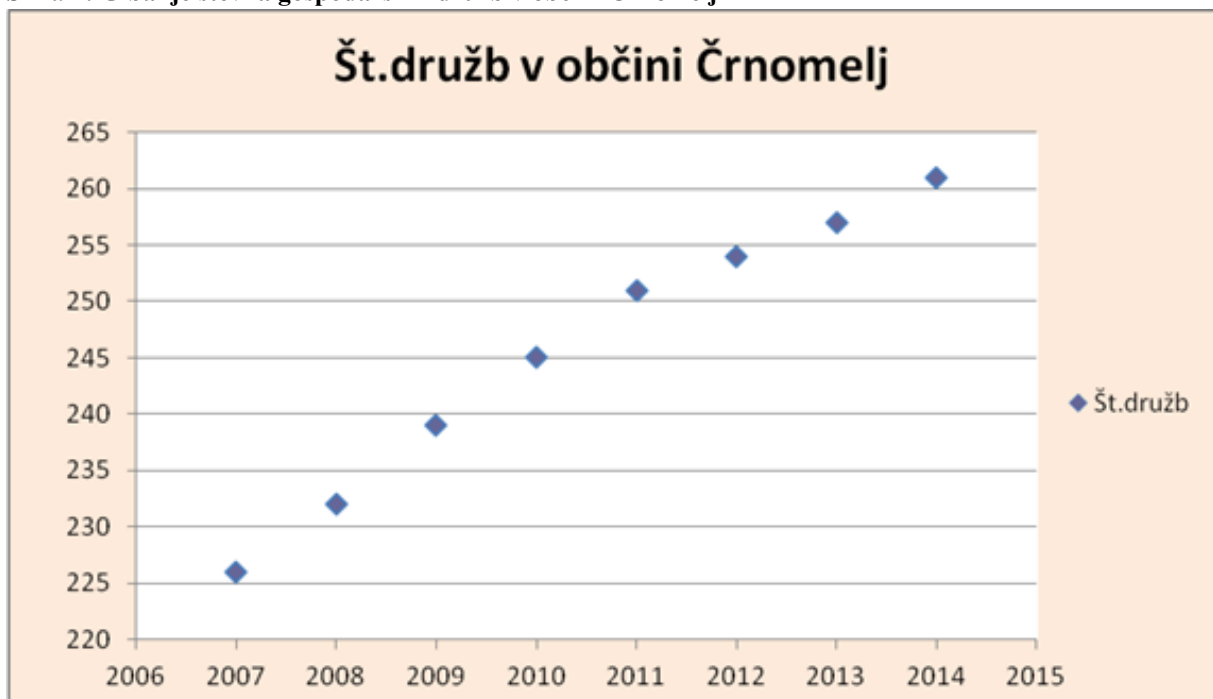
Položaj v regiji:

- v občini Črnomelj je poslovalo 10,32 % vseh gospodarskih družb v regiji,
- zaposlovale so 5,21 % zaposlenih v GD regije,
- imele 3,6 % stroškov plač od stroškov plač v regiji,
- ustvarile 2,59 % čistih prihodkov od prodaje GD v regiji,
- razpolagajo z 2,26 % sredstev GD regije,

2. Gospodarske družbe

V občini Črnomelj je leta 2014 poslovalo 261 družb. Njihovo število se je glede na preteklo leto povečalo za 4. Število mikro družb se je povečalo za 5 in predstavljajo 96,17 % vseh družb. Skozi leta število malih in srednjih družb minimalno variira - glede na leto 2013 je število obeh ostalo nespremenjeno, saj še vedno posluje 8 malih in 2 srednji družbi, kar kaže na slab prehod družb glede velikosti. Po odhodu Secop kompresorji d.o.o., je občina Črnomelj ostala brez velikih gospodarskih družb. Iz slike 1 je razvidno, da je število družb v zadnjih letih v občini Črnomelj v blagem, a nenehnem porastu.

Slika 1: Gibanje števila gospodarskih družb v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

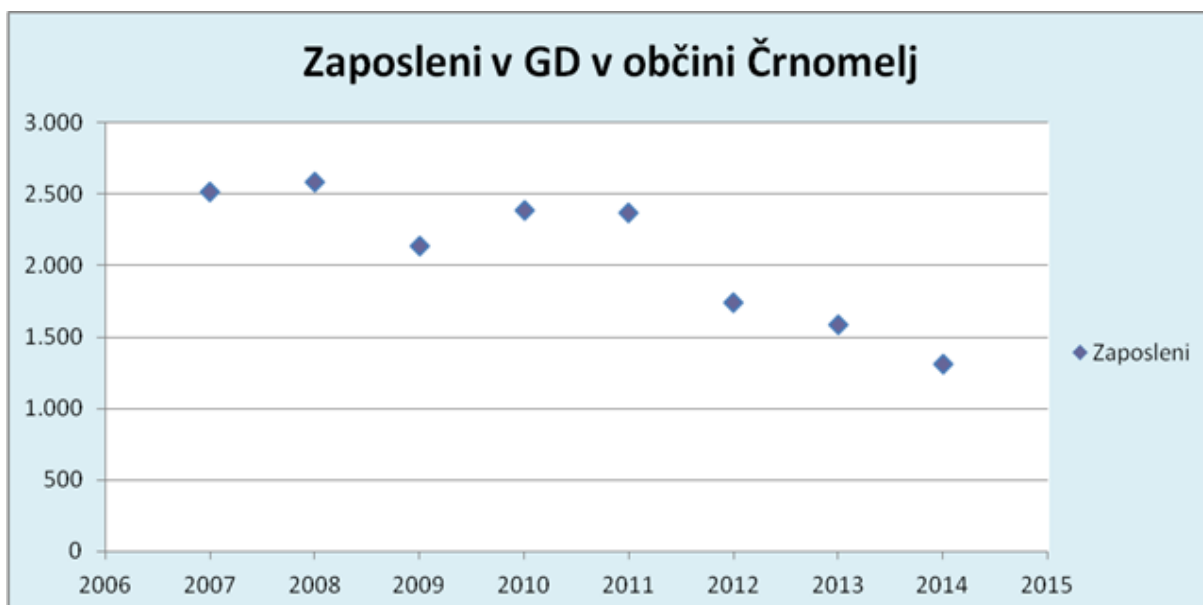
2.1 Zaposlovanje v gospodarskih družbah in brezposelnost

V letu 2014 so družbe zaposlovale 1.308¹ ljudi, kar je za slabih **8 odstotkov manj** kot preteklo leto. Mikro družbe so zaposlovale dobrih 55 % zaposlenih v družbah, kar je za več kot 15 odstotnih točk več kot v preteklem letu oziroma 90 ljudi več. Majhne družbe so zaposlovale skoraj 17 % zaposlenih v družbah, kar je za štiri odstotne točke več kot leta 2013 oziroma 11 ljudi več. V srednjih družbah je bilo zaposlenih 28 % vseh zaposlenih, kar je za 8 odstotnih točk več od preteklega leta in predstavlja 52 zaposlenih več. V GD v občini je bilo glede na leto 2013 zaposlenih 280 ljudi manj. Negativna razlika zaposlenih v GD se pojavlja zaradi odhoda velike družbe, ki je v letu 2013 zaposlovala (na podlagi opravljenih delovnih ur) 434 ljudi.

¹ Število predstavlja povprečno število zaposlenih na podlagi opravljenih delovnih ur v obračunskem obdobju.

V primerjavi z letom 2011, so gospodarske družbe v občini leta 2014 v povprečju zaposlovale 1065 ljudi manj. Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj od leta 2007 do leta 2014 prikazuje Slika 2. V tem obdobju se je zaposlenost v gospodarskih družbah občine skoraj prepolovila.

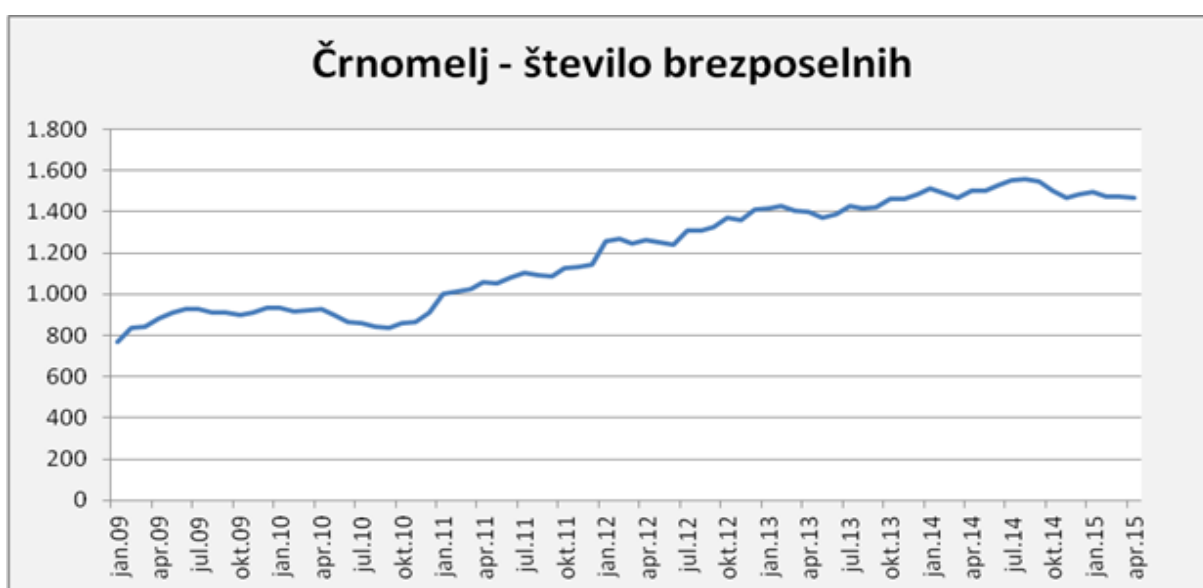
Slika 2: Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

V občini Črnomelj že nekaj let brezposelnost narašča. Medtem ko je bila januarja 2009 v Črnomlju 10,6 %, je v naslednjih letih dokaj hitro naraščala. Največja brezposelnost je bila meseca avgusta 2014, ko je stopnja brezposelnosti dosegla 22,2 %. Od takrat je prisoten trend rahlega upadanja stopnje brezposelnosti. Gibanje števila brezposelnih oseb v občini prikazuje Slika 3.

Slika 3: Gibanje števila brezposelnih oseb v občini Črnomelj

Vir: SURS, ZRSZ.

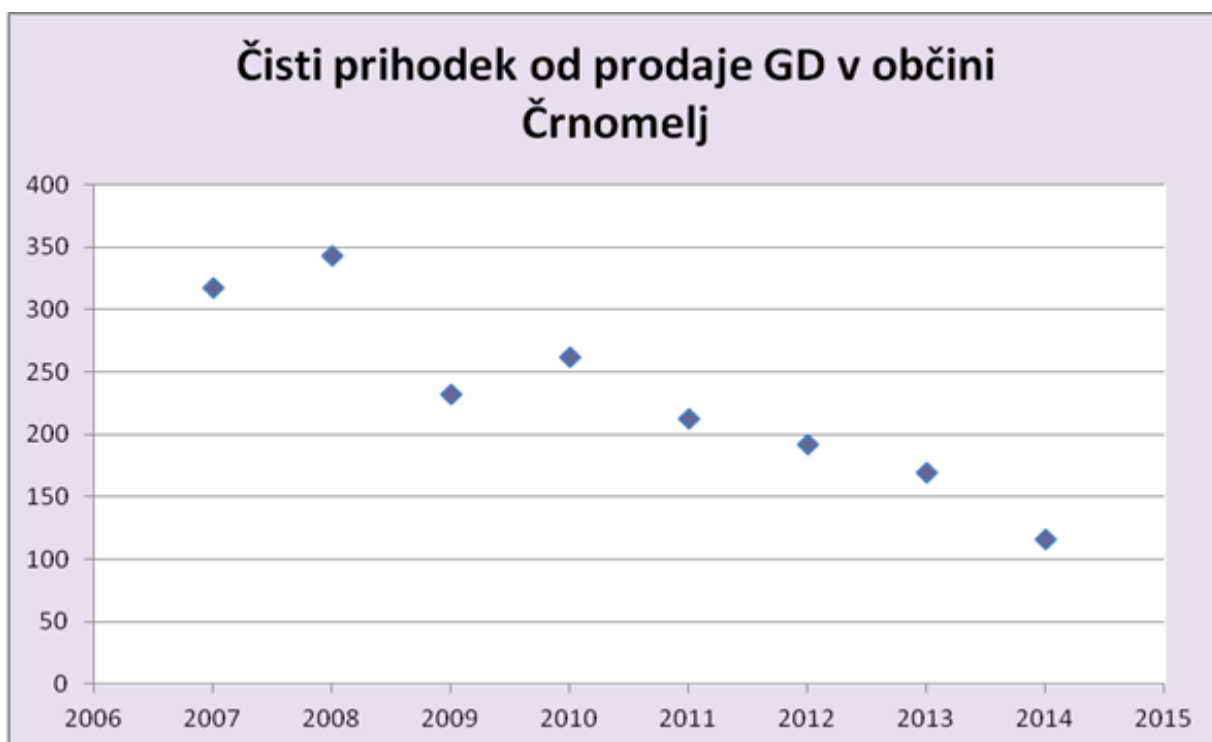
2.2 Čisti prihodki od prodaje

Gospodarske družbe v občini Črnomelj so v letu 2014 ustvarile dobrih 115 mio EUR čistih prihodkov od prodaje, kar je za skoraj 32 % manj kot predhodno leto. Upadanje prihodkov od prodaje se nadaljuje v gospodarskih družbah od leta 2008. Vzrok za upad v letu 2014, je odhod velike družbe. Ostale družbe so prihodke od prodaje povečale: mikro za več kot 25 %, male za skoraj 8 % in srednje prav tako za skoraj 8 %.

Na tujih trgih so družbe ustvarile dobrih 36 mio EUR prihodkov ali za 59 % manj izvoza kot preteklo leto. Upad je posledica odhoda velike družbe, saj so mikro družbe povečale prihodke na tujih trgih za 66 %, male za dobra 2 % in srednje za skoraj 12 %. Delež prihodkov na tujih trgih se je najbolj povečal v mikro družbah in sicer za 6 odstotnih točkah ter v srednjih za 2,2 odstotne točke.

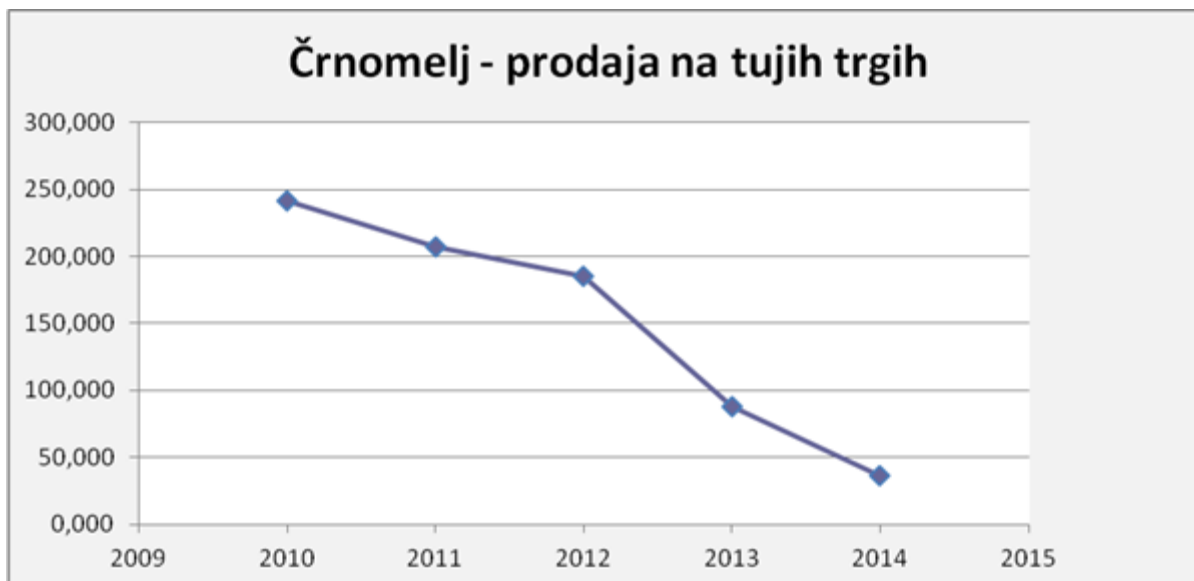
Čisti prihodki od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj kažejo trend upadanja, (glej Slika 4). Tudi prodaja na tujih trgih je v upadanju (glej Slika 5).

Slika 4: Čisti prihodek od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

Slika 5: Gibanje prihodkov od prodaje na tujih trgih družb z območja občine Črnomelj v letih 2010-2014

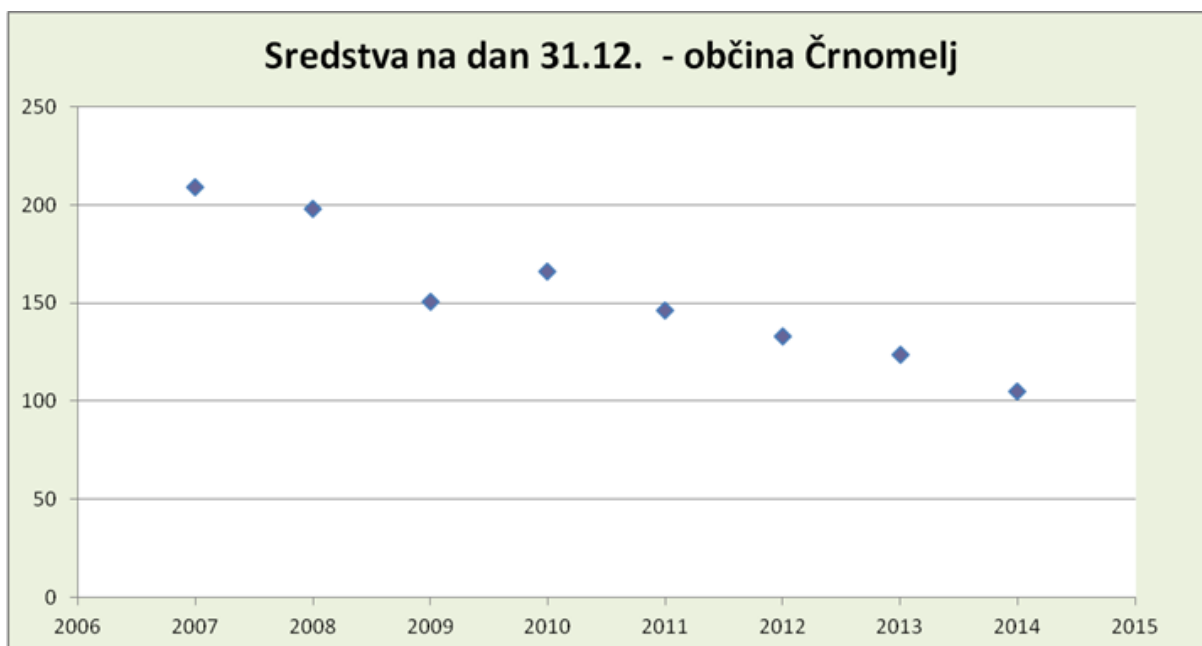

Vir: AJPES, Letna poročila 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

2.3 Sredstva

Ob koncu leta 2014 so imele gospodarske družbe v občini slabih 105 mio EUR sredstev, oziroma obveznosti do virov sredstev ali za 18,8 mio EUR, oziroma 15 % manj kot leta 2013. Manjša sredstva so predvsem odraz odhoda velike družbe iz občine Črnomelj (Secop kompresorji, d.o.o.), saj so mikro in male družbe povečale sredstva za dobrih 11 %. Srednji družbi beležita 1,4 % zmanjšanje. Slika 6 prikazuje vrednost sredstev s katerimi so gospodarske družbe občine Črnomelj razpolagale v posameznih letih. Iz slike je razvidno, da se vrednost sredstev v družbah zmanjšuje.

Slika 6: Prikaz vrednosti sredstev gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)

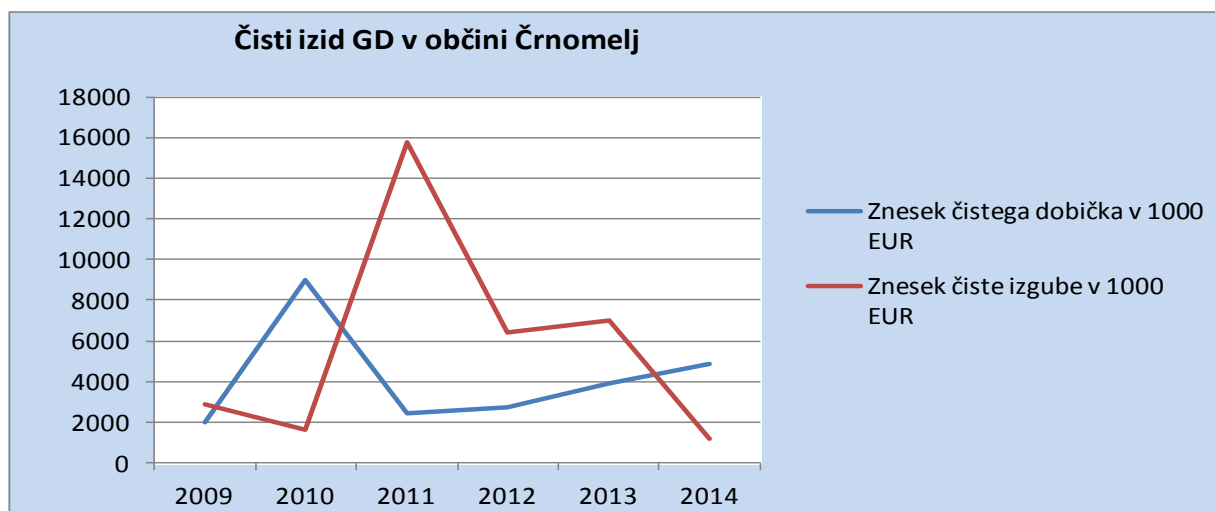

Vir: AJPES, Letna poročila 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

2.4 Čisti dobiček, čista izguba in neto poslovni izid družb

Od 261 gospodarskih družb jih je 169 v letu 2014 poslovalo z dobičkom ali 64,8 %. Ustvarile so skoraj 4,9 mio EUR čistega dobička, kar je 25 % več kot preteklo leto. 81 družb ali 31 % je poslovalo z izgubo. Znesek čiste izgube teh družb je bil skoraj 1,2 mio EUR kar je za 35 % več kot preteklo leto. Neto čisti rezultat gospodarskih družb v občini Črnomelj je bil v letu 2014 po treh zaporednih letih z negativnim izidom spet pozitiven in je znašal 3.718.995 EUR. Gibanje zneskov čistega dobička in čiste izgube prikazuje Slika 7.

Slika 7: Znesek čistega dobička in čiste izgube gospodarskih družb v občini Črnomelj v letih 2009 – 2014

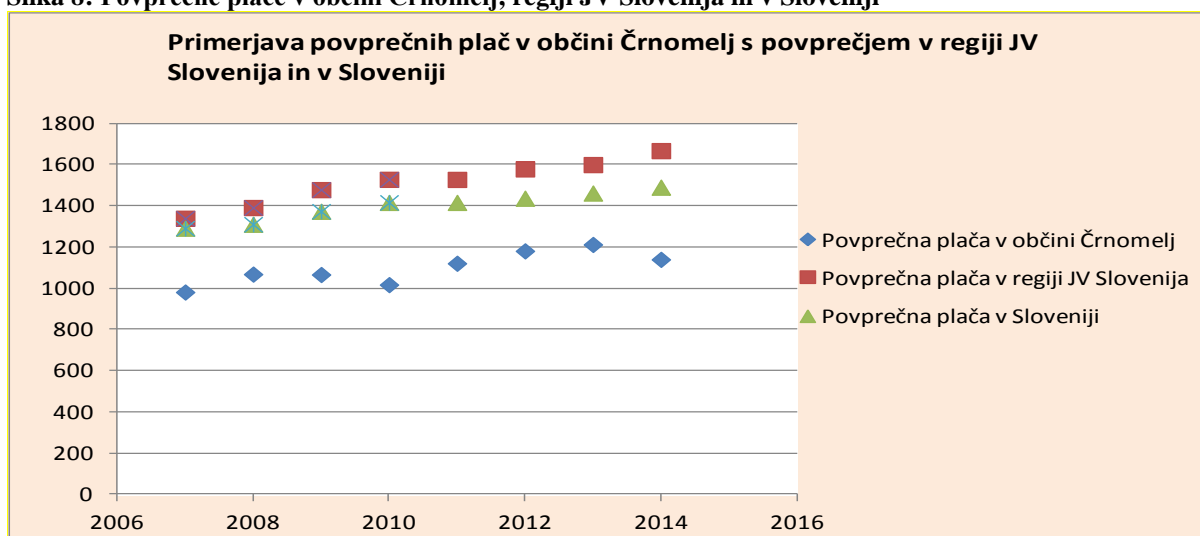

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

2.5 Povprečne plače

Povprečna bruto plača v občini Črnomelj je v letu 2014 bila 1.140 EUR, kar pomeni 6 odstotno znižanje glede na preteklo leto in zaostaja za povprečno plačo v regiji JV Slovenija za 31,7 %, oziroma dosega zgolj 76,5 % povprečne slovenske plače. Slika 8 prikazuje razkorak med povprečno plačo v občini Črnomelj in povprečnimi plačami v regiji ter državi. Iz grafa je razvidno, da se razlika med plačo v regiji in občino ponovno povečuje.

Slika 8: Povprečne plače v občini Črnomelj, regiji JV Slovenija in v Sloveniji

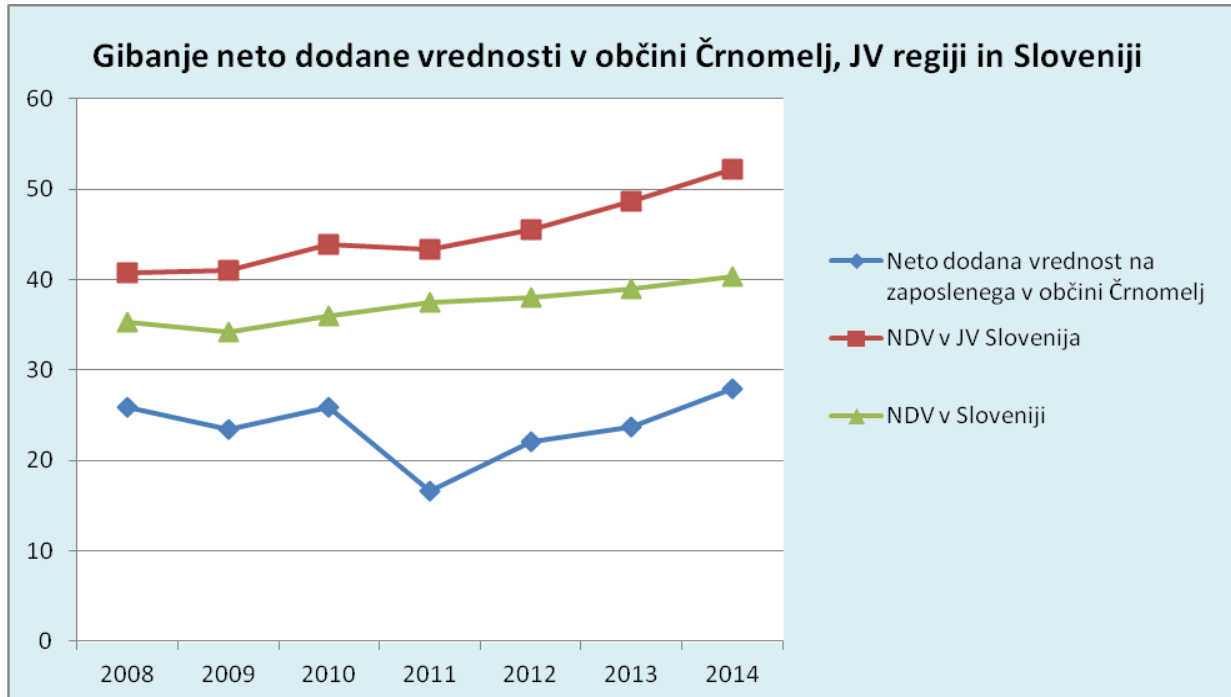

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

2.6 Neto dodana vrednost na zaposlenega

V občini Črnomelj je bila v letu 2014 neto dodana vrednost na zaposlenega 27. 900,06 EUR, kar predstavlja **17,4** odstoten dvig glede na preteklo leto, a še zmeraj dosegamo le 53,3 % neto dodane vrednosti na zaposlenega v regiji JV Slovenija in **69,2** % NDV na zaposlenega v Sloveniji. Kljub višji dodani vrednosti v letu 2014 še vedno zelo zaostajamo za državnim povprečjem in še bolj za povprečjem regije. Slika 9 prikazuje razkorak med NDV na zaposlenega v občini Črnomelj v primerjavi z regijo in državo v posameznih letih.

Slika 9: Primerjava neto dodanih vrednosti na zaposlenega v občini Črnomelj z JV Slovenijo in Slovenijo

Vir: AJPES, Letna poročila za 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

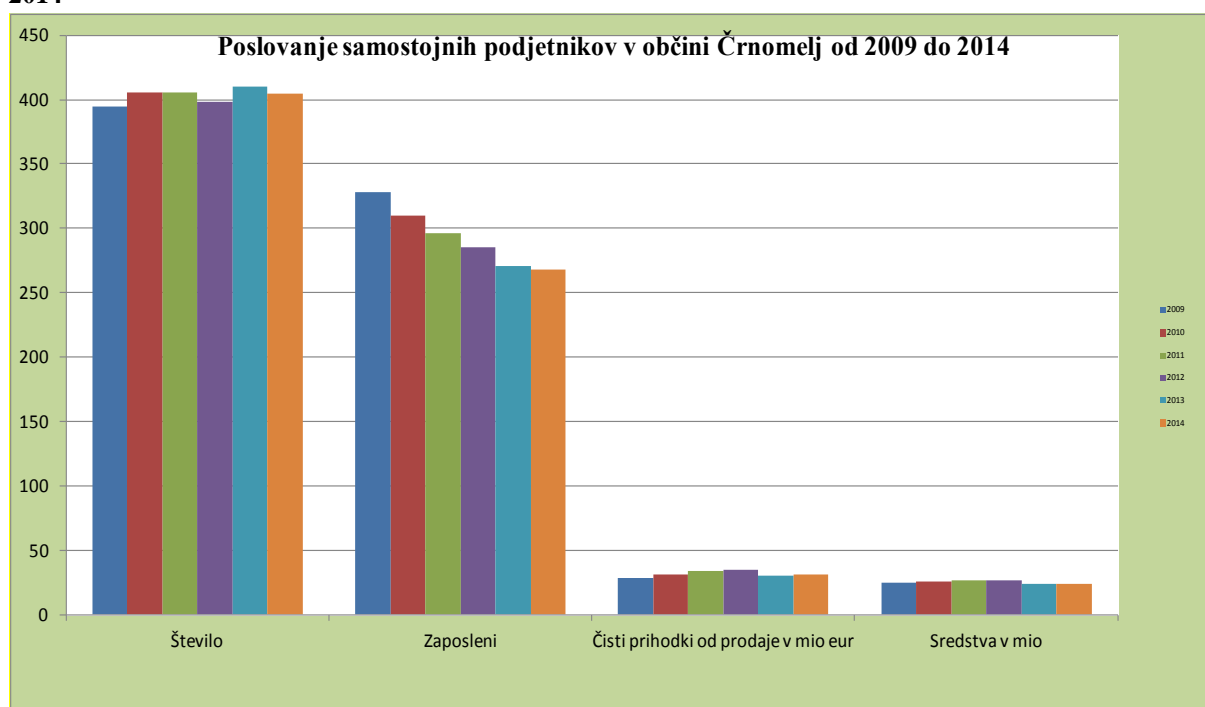
3. Poslovanje samostojnih podjetnikov

V občini Črnomelj je v letu 2014 poslovalo 405 podjetnikov, kar je 5 manj kot leta 2013. Leta 2014 so podjetniki v povprečju zaposlovali 3 osebe manj. Skupaj so zaposlovali 268 ljudi, kar predstavlja **17 % vseh zaposlenih v gospodarskih subjektih** (registriranih po ZGD) s sedežem v občini Črnomelj. Delež zaposlenih je, zaradi manjše zaposlenosti v gospodarskih družbah, večji za 2,5 odstotnih točk glede na preteklo leto.

Samostojni podjetniki so ustvarili 30,8 milijonov EUR čistih prihodkov od prodaje, kar je za dober milijon EUR več kot leto poprej. Čisti prihodki od prodaje samostojnih podjetnikov predstavljajo **21 % od skupne prodaje gospodarskih subjektov**, kar je za šest odstotnih točk kot leto poprej. Podjetniki so na tujih trgih ustvarili 2.961.922 EUR prihodkov, kar predstavlja skoraj 4,5 odstotno zmanjšanje. Prihodki na tujih trgih predstavljajo 9,6 % prihodkov od prodaje, kar je manj kot v letu 2013, ko je bil ta delež 10,4 %.

Ob koncu leta 2014 so imeli samostojni podjetniki v občini 23.348.795 EUR sredstev oziroma obveznosti do sredstev, kar je za 2 % manj kot ob koncu leta 2013. Poslovanje samostojnih podjetnikov prikazuje slika 10.

Slika 10: Poslovanje samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letih 2009, 2010, 2011, 2012 in 2013, 2014

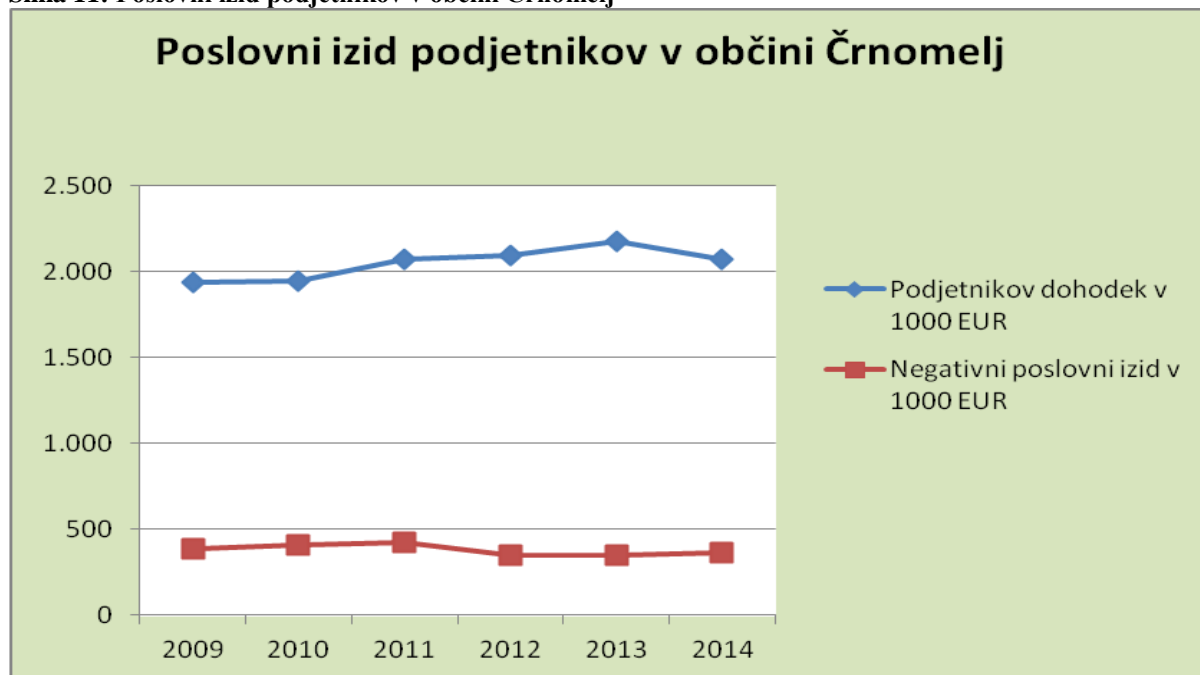

Vir: AJPES, Letna poročila za 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014.

V letu 2014 je imelo 321 (79 %) podjetnikov pozitiven poslovni izid (preteklo leto 307). Skupaj so ustvarili 2,57 mio EUR podjetnikovega dohodka. 84 podjetnikov (21 %) je poslovalo negativno, medtem ko je leta 2013 poslovalo negativno 99 podjetnikov. Skupni

negativni izid 2014 je dosegel 364.000 EUR. Neto podjetnikov dohodek je v letu 2014 v občini Črnomelj dosegel 2,209 mio EUR, kar predstavlja nekaj več kot 21 odstotno povečanje. Podjetnikov izid v občini Črnomelj od leta 2009 do leta 2014 prikazuje Slika 11.

Slika 11: Poslovni izid podjetnikov v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014

V občini Črnomelj je poslovalo 13,1 % vseh podjetnikov v regiji JV Slovenija, zaposlovali so nekaj več kot 8,7 % zaposlenih pri podjetnikih v regiji, ustvarili 8,8 % čistega prihodka od prodaje v regiji ter razpolagali z nekaj več kot 9 % sredstev podjetnikov v regiji.